

ДЖЕРЕЛА І МЕХАНІЗМИ ФІНАНСУВАННЯ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

д.е.н., доц. **Станкова М.З.**

Південно-Західний університет «Неофіт Рильський» (Болгарія),

аспірант **Кулик Л.А.**

Сумський державний університет (Україна)

Децентралізація владних повноважень, зміна регіональної політики держави у напрямі надання більшої самостійності й відповідальності місцевим органам влади за розвиток своїх територій, у тому числі й за підвищення ефективності системи ресурсозабезпечення, змушує місцеві органи влади шукати ефективні джерела і механізми фінансування ресурсозберігаючих заходів у регіонах України.

Забезпечення належного рівня фінансування територіальних ресурсозберігаючих трансформацій є ключовим фактором їх ефективної реалізації, досягнення запланованих цілей і завдань щодо ресурсозбереження. Це сприятиме також і виконанню довгострокових планів, передбачених чинною Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року (ДСРР), підвищенню конкурентоспроможності територій та добробуту їх населення. Слід зазначити, що сьогодні ані обсяги, ані процедури фінансування регіонального ресурсозберігаючого розвитку в Україні не є задовільними і вимагають суттєвого вдосконалення. Окрім того, у ДСРР наголошується на відсутності достатньої кількості фінансово-економічних ресурсів для цілей реформування регіональної політики та впровадження ресурсо- й енергозберігаючих заходів. Тому, на сучасному етапі економічного розвитку держави удосконалення фінансового забезпечення, пошук альтернативних фінансових джерел та розроблення інноваційних фінансових механізмів для реалізації цілей і завдань, визначених у ДСРР, є визначальними факторами у досягненні динамічного ресурсоефективного зростання в регіонах України.

Протягом багатьох років заходи з регіонального розвитку у напрямі підвищення ресурсоефективності в Україні традиційно фінансувалися, в основному, з коштів державного та місцевих бюджетів, позик (під державні або місцеві гарантії), позабюджетних коштів, у тому числі за рахунок незначного фінансування з приватного сектору, міжнародних фінансових організацій (МФО) та ін. У таблиці 1 представлено огляд існуючих механізмів, які можуть бути використані для фінансування регіонального ресурсозберігаючого розвитку.

Таблиця 1 – Джерела та інструменти фінансування регіонального ресурсозберігаючого розвитку в Україні (систематизовано авторами)

Джерело фінансування	Інструменти фінансування
Кошти державного бюджету	Інвестиційні субвенції
	Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР)
	Угоди щодо регіонального розвитку
	Бюджетні цільові регіональні програми та програми галузевих міністерств і відомств
	Позики під державні гарантії
	Інші інструменти (бюджетне асигнування, погашення частини відсотків за кредитами тощо)
Кошти місцевих бюджетів	Власні доходи місцевих бюджетів
	Трансфери з державного бюджету
	Гарантії місцевого уряду

Позабюджетні кошти	Кошти громад
	Інвестиції приватного сектору
	Кошти міжнародних фінансових організацій
	Кредити комерційних банків
	Лізинг
	Енергетичні перформанс-контракти

Згідно практики розвинених країн світу, слід поступово відходити від фінансування регіональних проєктів за рахунок коштів бюджетів різних рівнів і переходити до ефективної мобілізації позабюджетних коштів. Окрім добре відомих позабюджетних джерел фінансування (таких як: кошти МФО, кредити комерційних банків, лізинг тощо), існує можливість залучення додаткових джерел фінансування завдяки використанню отриманої економії видатків на ресурсозабезпечення підприємств та організацій регіону, яка утворюється в результаті попередньо виконаних ресурсозберігаючих заходів. Ця схема добре відома у світі та широко використовується так званими спеціалізованими енергосервісними компаніями (Energy Service Companies, ЕСКО) шляхом укладання енергосервісних договорів (енергетичних перформанс-контрактів). Активізація енергосервісної діяльності в регіонах України сприятиме подоланню існуючих проблем ресурсозабезпечення регіонів та дефіциту фінансових ресурсів бюджетів різних рівнів для цілей ресурсозбереження, створить передумови для підвищення конкурентоспроможності територій і добробуту їх населення, а також для досягнення збалансованого та гармонійного розвитку регіонів у цілому.

Станкова, М.З. Джерела і механізми фінансування ресурсозбереження у регіонах України [Текст] / М.З. Станкова, Л.А. Кулик // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 42-43.